

Veszélyben a szakképzés

A szakmunkástanuló-képzés költségeinek elszámolásával kapcsolatos anomáliák

A fejlett országok példáját követve a kormány belátta, hogy kvalifikált szakemberek nélkül nem tud működni a gazdaság. „A legkitűnőbb mérnöki munka sem ér sokat, ha nincs szakember, aki megvalósítsa azt”. Ez vonatkozik az élet minden területére, a mozgáspérszereléstől az autójavításig bezáróan.

Azt ígérték, hogy egyszerűsítik (csökkentik) a szakmunkástanulókkal foglalkozó vállalkozások bürokratikus terheit és olyan normatívát vezetnek be, amely minden gazdálkodónak előnyös lesz. Ezen tervek azért készültek, hogy minél több vállalkozó számára vonzóbbá tegyék a szakemberképzést.

A továbbiakban tekintsük át, hogy ezekből az ígéretek közül mi valósult meg.

Minden 2011-ben is érvényes nyilvántartás megmaradt, nem csökkentek az adminisztrációs tennivalók a szakmunkástanulók foglalkoztatásával kapcsolatban:

- tanulószereződés,
- biztosításkötés,
- foglalkozás-egészségügyi szolgálati vizsgálat,
- munkaruha-munkacipő-védőeszközök biztosítása és nyilvántartása,
- baleseti oktatási jegyzőkönyvek,
- bejelentés NAV felé (12T 1041 bejelentés),
- havi bevallás (1208 A+M),
- bérszámfejtés és adminisztrációja,
- igazolások, nyilatkozatok,
- munkanapló vezetése, ellenőrzése,
- heti, havi osztályzatok továbbítása a szakiskola felé,
- ebéd-hozzájárulás biztosítása és nyilvántartása,
- gyakorlati oktatási tematika ütemezése-adminisztrálása

és még sorolhatnám a tételeket.

Ezekhez a tennivalókhoz 2012 évben plusz feladatok társultak:

- 1212-es szakképzési bevallás (havonta!)
- Ösztöndíj banki átutalása havonta (ez a pénzmozgás is költséggel jár)
- Jogszabályváltozások (új szakképzési törvény, szja, tb, Munka törvénykönyve stb.)

követése, tanulmányozása, a szakképzés jogszabályi hátterének biztosítására.

- Új normatíva (csökkentett mértékű) szerinti költség-visszaigényelhetőség analitikái.
- A vállalkozó havonta NAV folyószámlájára kapja vissza az esetlegesen visszaigényelhető összeget, amit x idő múlva átvezetési kérelemmel más adónem jóváírására használhat fel.

Tehát nem kapja kézhez az összeget, így azt nem tudja vállalkozása következő időszakában a tanulók oktatásának, foglalkoztatásának költségeire fordítani.

- 2012 évtől külön-külön adónemkódra kell utalni a vállalkozó és az alkalmazottak, tehát a tanulók tb-járulékait is. Ez dupla munka.

- 2 éve (2011–2012) nincs pályázati lehetőség a tanulóképzés eszközigényeinek biztosítására. Csak saját anyagi forrásból beszerzett szerszámok-eszközök-műszerek segítségével történik a jövő szakembereinek képzése, a legújabb technológiák, technikák elsajátíttatása.

Az oktatásban részt vevő szakoktatók képzésének költségei sem igényelhetők vissza, az irreálisan alacsonyan megállapított normatíva miatt!

A közlekedés szakmacsoporthoz tartozó karosszérialakatos szakma éves normatívája: 440 000 Ft alapszám x 0,7609-es szorzó = 334 796 Ft/év:12 = 27 899 Ft/hó az egy főre jutó összeg. A közlekedés szakmacsoporthoz anyagigényes szakmák tartoznak, ezért érthetetlen, hogy miért 0,7609-es szorzószámot állapítottak meg a költségcsökkentéshoz.

Karosszérialakatos szakmában szakmunkástanuló foglalkoztatása esetén a havi költség egy főre vetítve, a következőképpen alakul (ez a többi szakmára is érvényes):

Tanuló ösztöndíja	18 000 Ft
Közteher (27%)	4 860 Ft
Ebéd 10 nap x 700 Ft	7 000 Ft
Összesen	29 860 Ft
51,17% közteher (ebéd)	3 581 Ft
Összesen	33 441 Ft

Ez a számítás arra az esetre vonatkozik, amikor a közelben található olyan vendég-

lő, ahol van főtt étel (menza) fogyasztására lehetőség.

A normatíva alapján tanulónként 27 899 Ft a visszaigényelhető összeg, a tényleges 33 441 Ft helyett.

Másik számítási variáció:

Tanuló ösztöndíja	18 000 Ft
Közteher	4 860 Ft
Ebéd (Erzsébet-kártya)	5 000 Ft
30,94% közteher (ebéd)	1 547 Ft
Összesen	29 407 Ft

Ez a számítás arra az esetre vonatkozik, amikor nincs a közelben lehetőség főtt étel fogyasztására. Ebben az esetben a következőképpen alakul a helyzet.

A normatíva alapján tanulónként 27 899 Ft a visszaigényelhető összeg, a tényleges 29 407 Ft helyett.

Odrobina Lászlónak – a minisztérium e területért felelős főosztályvezetőjének – a Nép-szava újságban (2011. december 12.) leközölt véleményét megdöbbenéssel olvastam. Odrobina úr azt javasolta, hogy a tanulónak a törvényben megengedett legalacsonyabb ösztöndíjat fizessék csak és a szakoktatókat minimálbérért foglalkoztassák. A számítási variációkat és az alábbi sorokat figyelembe véve jól látható, **egyetlen forint sem (nem-hogy minimálbér) jut oktatói bér fizetésére a normatívából.** (Nem is beszélve a kötelezően elvárt minimálbér-emelésről.) Azt a kérdést csak nagyon bátortalanul teszem fel: hol lehet találni kvalifikált oktatókat minimálbérért alkalmazva őket? Tudok rá válaszolni: sehol!

Amennyiben a tanulók ösztöndíját a fent bemutatott számításokkal ellentétben még csökkentjük – nem lehet olyan mértékű csökkentést alkalmazni, aminek mértékével pozitívvá tudna válni a normatíva összege –, akkor sem lesz pozitív a mutató.

Ezen felül, ezek szerint az alábbiakban felsoroltakra egyetlen forint sem igényelhető vissza, mivel nem jut rá keret:

- gyakorlati oktató bére és közterhei,
- gépek, szerszámok használata, kopása,
- munkaruha, cipő, védőeszközök,

- anyagfelhasználás,
 - biztosítás,
 - üzemorvos,
 - tisztálkodószerek, eszközök,
 - banki költségek
- és még sorolhatnám.

Az amúgy is nehéz helyzetben lévő mikro- és kisvállalkozások minimális jövedelmet vagy veszteséget produkálnak, a szakképzéssel kapcsolatban felmerült költségeiknek csak egy kis részét tudják visszaigényelni a fenntebb felsoroltak miatt. Ezért a jövőben, saját vállalkozásuk biztonsága miatt nem vállalják fel a többletköltséggel járó tanulóképzést. A gyakorlati képzést abban az esetben lehetne csak felvállalni, ha a ráfordított költségeket fedezné a rendszer.

Nincs olyan könyvelő, aki ezt a sok adminisztrációval járó munkát, jelentős könyvelési díj emelése nélkül elvállalná. És nem is tudja minden könyvelő hibátlanul elvégezni ezt a fajta tevékenységet.

Nem kell tehát csodálkozni, hogy a vállalkozók nem tolonganak a kamaránál és a szak-

iskoláknál tanulószerveződés kötése ügyében. Nagyon sok vállalkozó, aki a kamaránál előzetesen benyújtotta tanulóigényét, mikor szembesült a jelenlegi normatívával és az ígért bürokráciacsökkentés helyett a megismert, előírt szabályozókkal találkozott, lemondott tanulófoglalkoztatási szándékáról. Sajnos olyan vállalkozók, akik évtizedek óta magas szinten képeztek szakembereket, szintén „bedobták, bedobják a törülközőt”. Ebből még nagyon nagy problémák lesznek. A kormány 28 000 fogadóhellyel számol, 80 000 főre szeretné emelni a tanulószerveződéses szakmunkástanulók létszámát, de már jól látszik, ez nem fog megvalósulni.

Nehogy még a jelenleginél is kevesebb legyen a fogadó helyek száma!

Fogadókészség hiányában több szakmának a gyakorlati képzése nem lesz megoldva! A szakiskoláknak több szakmában nincs lehetősége gyakorlati képzésre, csak elméletet tudnak oktatni, ezáltal fennáll a veszélye annak, hogy szakmák fognak – remélhetőleg, csak ideiglenesen – kiesni a képzési rendszerből.

EZ MEM TÖRTÉNHEK MEG! SÜRGŐSEN VÁLTOZTATNI KELL A JELENLEGI SZABÁLYOZÓKON ÉS NORMATÍVÁKON. MEG KELL AKADÁLYOZNI, HOGY A SZAKKÉPZÉS CSŐDBE JUSSON.

Hiszen pont az ellenkezőjét szeretnék elérni!

A kormány döntése alapján 2012-ben képzési célú támogatást csak a legalább 50 fő részére munkahelyet teremtő gazdasági társaság és a nagyvállalatok részére tanműhely létesítéséhez, illetve a meglévő tanműhely tárgyi feltételeinek fejlesztésére fognak adni. Ez egyrészt dicséretes dolog, másrészt ismét a mikro-, a kis- és a középvállalkozásokat érinti negatívan, akik eddig saját erejükkel (sokszor erőn felül vállalva) vettek részt a szakemberképzésben. Őket is segíteni kellene, hiszen ezer sebből véreznek vállalkozásaik, nem pedig újabb diszkriminációnak kitenni a lassan kilátástalan helyzetbe került vállalkozókat.

SZÉNÁSI RÓBERT
CSMKIK OSZMM, AELNÖK
KAFFÉ, ELNÖK

2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről

Bevezetőként idézünk a törvény szövegéből, mely a Magyar Közlöny 160. számában (2011. december. 27.) jelent meg. A törvény 2012. január 1-jével lépett hatályba.

„IV. FEJEZET A SZAKKÉPZÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1. A szakképzés intézményei

4. § (1) A szakképzés intézményei:

- a) a szakközépiskola,
 - b) a szakiskola, beleértve a speciális szakiskolát és a készségfejlesztő speciális szakiskolát is [a továbbiakban az a) és b) pont alattiak együtt: szakképző iskola],
 - c) az állami felnőttképzési intézmény, valamint
 - d) a felnőttképzésről szóló törvényben meghatározott, iskolarendszeren kívüli szakmai képzést folytató intézmény.
- (2) A szakképző iskola a szakképzési feladata hatékonyabb ellátása érdekében – az e törvényben meghatározottak szerint – térségi integrált szakképző központ keretében működik.
- (3) A szakképző iskola létesítésére, fenntartására és működésére – e törvény rendelke-

zéseinek figyelembevételével – a nemzeti köznevelésről szóló törvény, az állami felnőttképzési intézmény létesítésére, fenntartására és működésére a felnőttképzésről szóló törvény, a térségi integrált szakképző központ létesítésére, fenntartására és működésére e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(4) Jogszabályban meghatározott feltételekkel rendelkező egyéni vállalkozó, jogi személyek és ezek jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságai szakképző iskola fenntartása nélkül, más szervezeti keretben is folytathatnak iskolai rendszerű szakképzésben gyakorlati képzést.

2. A szakképző iskola fenntartása és a térségi integrált szakképző központ

5. § (1) A szakképző iskola állami, önkormányzati fenntartója szakképzési feladatait egyetlen szakképző iskola fenntartásával látja el, a (2)–(5) bekezdésben foglalt kivételekkel.

(2) Ha az állami, önkormányzati fenntartónként számított szakképző iskolai tanulói létszám az adott fenntartó esetében meghaladja a tízezeret, akkor az állami, önkormányzati fenntartó több szakképző iskola fenntartásával is elláthatja a szakképzési feladatokat

úgy, hogy valamennyi szakképző iskola tanulói létszáma az ötezer főt meghaladja.

(3) A (2) bekezdés szerinti tanulói létszám megegyezik a szakképző iskolai osztályban tanulók – három tanítási év átlagában számított – hivatalos októberi statisztikai létszámával. A tanulói létszám megállapításánál az esti és a levelező oktatás munkarendje szerinti oktatásban részt vevő tanulók létszámát kettővel kell elosztani.

(4) Ha a megyében az állami, önkormányzati fenntartású szakképző iskolai tanulólétszám a tízezeret nem éri el, a megyei szakképző iskolai feladatok legfeljebb két – legalább kétezer tanulóval működő – állami, önkormányzati fenntartású szakképző iskola keretében láthatók el.

(5) Kizárólag művészeti szakmacsoportba tartozó szakképzési feladatok, valamint a speciális szakiskolai és a készségfejlesztő speciális szakiskolai feladatok önálló szakképző iskola keretében is elláthatók, amely szakképző iskolára a (2)–(4) bekezdésben foglalt létszámfeltételeket figyelmen kívül kell hagyni.

(6) A térségi integrált szakképző központ a szakképzési feladatellátás olyan együttműkö-

dési rendszere, amelynek feladata az állami, önkormányzati feladatellátásban a szakképzés térségi feladatainak összehangolása, a képzés és a forrásfelhasználás hatékonyságának növelése, a szakképzési feladatellátás optimalizálása, a párhuzamos képzések és fejlesztések kiküszöbölése, valamint a munkaerő-piaci igények iskolai rendszerű szakképzésben való érvényesítése. A térségi integrált szakképző központ tagjai egyéb feladatokat végrehajtásában is együttműködhetnek.

(7) Térségi integrált szakképző központ állami, önkormányzati fenntartó esetén az (1)–(5) bekezdés szerint működő egyetlen szakképző iskola, ha a (3) bekezdésben meghatározott számítás szerinti tanulói létszáma meghaladja a kétezret, és a szakképző iskola (tagintézménye és telephelye) más térségi integrált szakképző központnak nem tagja.

(8) Egy szakképző iskola több térségi integrált szakképző központnak nem lehet tagja.

(9) A térségi integrált szakképző központot az állami szakképzési és felnőttképzési szerv tartja nyilván.

(10) A térségi integrált szakképző központ – a felnőttképzésről szóló törvényben meghatározottak szerint – részt vehet az iskola-rendszeren kívüli szakképzésben.

(11) A fenntartó a (2)–(4) bekezdésben foglalt létszámfeltételek teljesülését szakképző iskolájában folyamatosan vizsgálja. Amennyiben a hivatalos októberi statisztikai adatok alapján a fenntartó azt állapítja meg, hogy intézményében a (2)–(4) bekezdésben előírt feltételek szerinti tanulói létszám nyolcvanöt százalékát egymást követő két tanévben a (3) bekezdés szerinti tanulói létszám nem éri el, úgy a fenntartó intézkedési tervet készít, amelyet a területileg illetékes kormányhivatal hagy jóvá, ennek alapján a fenntartó a következő tanév végéig dönt az átszervezésről.

(12) A szakképzési feladatellátásban a települési önkormányzat fenntartóként a nemzeti köznevelésről szóló törvényben meghatározott köznevelési szerződés és az e törvényben meghatározott szakképzési megállapodás alapján részt vehet azzal, hogy

a) a szakközép-iskolai feladatellátásban az azonos feladatellátási helyen a szakközép-iskolai feladatok mellett más, a nemzeti köznevelésről szóló törvény hatálya alá tartozó, nem szakképzési feladatot is ellát, és a fenntartott intézményben a szakközép-iskolai tanulólétszám aránya nem haladja meg a huszonöt százalékot,

b) a szakközépfiskola kizárólag a művészeti szakmacsoporthoz tartozó szakképzési feladatokat, az a) pontban meghatározott létszámárány teljesítése nélkül,

c) az átvett feladatok tekintetében a felnőttoktatási feladatokat is köteles átvenni, ha a felnőttoktatási feladat ellátására vonatkozóan köznevelési szerződés és szakképzési megállapodás nincs.

(13) A (12) bekezdésben meghatározott fenntartó részt vehet a speciális és a készségfejlesztő speciális szakiskolai feladatellátásban. A (12) bekezdés a) pontja szerinti létszámárányt a köznevelési szerződés megkötésekor kell vizsgálni azzal, hogy az iskola hivatalos októberi statisztikai adatai alapján három tanítási év átlagában a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő iskolai tanulóinak létszámát kell figyelembe venni.

(14) Az OKJ-ban meghatározott, agrárágazathoz tartozó szakképzésben államilag támogatott iskolai rendszerű szakképzés kizárólag a vidékfejlesztésért felelős miniszter által alapított és fenntartott szakképző iskolában, vagy más fenntartó esetén – a vidékfejlesztésért felelős miniszter egyetértésével kötött – a nemzeti köznevelésről szóló törvényben meghatározott köznevelési szerződés és szakképzési megállapodás alapján folyhat.”

A szakiskola 2+2 év, vagy 3 év; sikeres szakmai vizsga után 2 vagy 3 év tanulással (a 23. § 24. § szerint több különböző úton) érettségig tehet a tanuló.

A szakközépfiskolában a 9–12. évfolyamon érettségi tantárgyak + ágazati szakképzési kerettanterv szerinti tantárgyak.

A 12. után az érettségivel együtt az ágazatra előírt kötelező érettségi vizsgatárgyból szakmai érettségi vizsga van. A vizsgázó szakmai érettségi végzettséget szerez, mely nem OKJ szakképzés.

A 13. évfolyamon egységes és kötelező szakképzési kerettanterv szerint kell tanítani (lefedni az időkeret 90%-át), teljesítése után komplex szakmai vizsga, a vizsgázó OKJ szakmát szerez.

Aki korábban nem érettségizett az ágazati kerettanterv szerint (pl. gimnáziumból vagy más ágazat szakközépfiskolájából jött), az a 13. évfolyamon ágazati kerettanterv szerint tanul és a 14. évfolyamon készül szakmai vizsgára.

Heti kötelező óraszám megosztása:	évfolyam	ágazati kerettanterv	NAT
	9–10.	30% kb. 8 óra/hét	70%
	11–12.	40% kb. 12 óra/hét	60%

A vizsgabizottság négytagú lesz, a képzés egyik oktatója is bizottsági tag.

Az államilag finanszírozott képzés feltételei szigorodnak. Iskolatípusonként ugyan változó, de ingyenes csak egy vagy két évismételés és az első javítóvizsga.

A törvényben meghatározott időpontok:

- az új OKJ kiadása 2012. 04. 30-ig,
- szakmai és vizsgáztatási követelmények 2012. 05. 31-ig,
- ágazati szakképzési kerettantervek 2012. 07. 31-ig,
- RFKB-k megszűnnek 2012. 09. 30.,
- megyei fejlesztési, képzési bizottságok 2012. 10. 01-től működnek,
- a központi programokat (részletes tanterveket) legkésőbb 2013. 12. 31-ig kell kiadni,
- 2013. 01. 01-től a 42. § szerint csak az köthet tanulószerveződést, aki eredményes szintvizsgát tett (a szintvizsgát szabályozó 28. § nem foglalkozik a szakközépfiskolával, a tanulószerveződés feltételeit meghatározó 42. § (2) c pontja azonban a szakközépfiskolát végzett tanulónak is előírja a szintvizsgát).
- a már megkötött tanulószerveződéseket és együttműködési megállapodásokat 2012. 03. 31-ig módosítani kell a törvényben meghatározott tartalommal,
- az új szerződéseket LEHETŐLEG (törvény helyett ajánlás?) 2012. 08. 15-ig kell megkötöni.

Az együttműködési megállapodásokat a területileg illetékes kamara ellenjegyzí.

A 280/2011. kormányrendelet szerint a közlekedés szakmacsoporthoz már nem igaz a 2011. CLV törvényben meghatározott 440 ezer Ft-os normatíva. Nem vagyok meggyőződve arról, hogy a szakmacsoporthoz minden szakképzésére igaz lehet a 0,7609-es szorzó, szakmánként nagyon különböznek a képzés költségei (például az autószerelő szembe állítva a szállítmányozási ügyintézővel).

Továbbra is aggódom az ágazati kerettanterv miatt, amelyet 2012. 07. 31-ig ki kell adni, és még azt sem látom tisztán, hogy milyen ágazatok lesznek. A közlekedés szakmacsoporthoz besorolt szakképzéseket megalapozó ágazati kerettanterveket a szakmák elvárt megalapozása miatt (egy év beszámítása szakmánként) már az alapozásnál legalább négy területre kellene osztani:

1. közlekedésgépészet,
2. közlekedéselektronika,
3. közlekedés-üzemvitel,
4. közlekedésképzés.

A NAT már megjelent, de ebből még nem lehet megjósolni, hogy a szakképzésre fordított megnövelt idő mely tantárgyak helyett lesz a szakközépfiskolákban. Biológia? Földrajz? Ének-zene? Vizuális kultúra? Idegen nyelv? Informatika?

BAGI MIHÁLY